

людини // Міністерство юстиції України : офіц. сайт. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_7475 (дата звернення: 23.03.2020).

Одержано 10.04.2020

УДК 342.97

Оксана Олександрівна Шевченко,

*ад'юнкт Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ЩОДО РОЗУМІННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Службова дисципліна в органах Національної поліції ґрунтується на створенні необхідних організаційних та соціально-економічних умов для чесного, неупередженого і гідного виконання обов'язків поліцейського, повазі до честі і гідності поліцейського, вихованні сумлінного ставлення до виконання обов'язків поліцейського шляхом зваженого застосування методів переконання, заохочення та примусу [1]. Виходячи із змісту норми діючого законодавства до поліцейського, який порушує службову дисципліну застосовуються заходи дисциплінарного впливу і здійснюється окремий вид провадження.

Дослідження проблеми визначення поняття дисциплінарного провадження в органах Національної поліції обумовлює необхідність звернення не тільки до наукового доробку вчених, які обґрунтовують авторський підхід щодо цього поняття, але й до досліджень ширшого змісту, а саме – присвячених адміністративним провадженням.

Слушною є наукова позиція О. В. Кузьменко, яка звертає увагу, що адміністративні провадження об'єднуються за наявністю або відсутністю в них конфлікту у дві групи: конфліктні та неконфліктні. До неконфліктної групи адміністративних проваджень віднесено: нормотворче провадження; дозвоільне провадження; реєстраційне провадження; контрольне провадження; атестаційне провадження. До конфліктної групи адміністративних проваджень належать такі: провадження у справах про адміністративні делікти; дисциплінарне провадження; провадження щодо розгляду заяв та скарг [2, с. 226]. У зв'язку з цим варто вести мову про поділ

адміністративних проваджень в залежності від конфлікту. Вирішення конфлікту у сфері реалізації публічних інтересів потребує уповноваженого органу та спеціальної форми (провадження). Такі види проваджень не є домінуючими у сфері діяльності публічної адміністрації. Основу їх функціонування становить реалізація публічних інтересів, яка виражається у вигляді вирішення індивідуальних справ безконфліктного характеру [2, с. 213]. Крім того О. В. Кузьменко обґрунтовує універсальний характер саме дисциплінарного провадження, оскільки провадження може мати як конфліктний характер, так і неконфліктний (у тому випадку, коли говоримо про заохочення). Процедури застосування заохочення, хоча і є неконфліктними, проте здійснюються у зв'язку із розглядом відповідної індивідуальної справи і спрямовані на реалізацію публічного інтересу, який стосується спонукання особи до якісної, результативної діяльності. Розгляд індивідуальної справи, підставою якої є дисциплінарний проступок, здійснюється у процесуальній формі конфліктного дисциплінарного провадження. Тож обидва види дисциплінарних проваджень – конфліктних (у разі розгляду справи про дисциплінарний проступок) та неконфліктних (у разі застосування заохочення) – стосуються розгляду індивідуальних справ і спрямовані на реалізацію публічного інтересу.

У свою чергу Е. Ф. Демський застосовуючи «широке» розуміння адміністративного процесу передбачає охоплення управлінської діяльності з реалізації матеріальних норм адміністративного права. Головний зміст такої діяльності полягає у системі дій компетентних органів управління, спрямованих на вирішення поставлених завдань та досягнення управлінських цілей. У широкому розумінні адміністративний процес визначається не лише як адміністративно-юрисдикційна діяльність, а й як будь-яка діяльність у сфері державного управління: розгляд і вирішення конкретних індивідуальних справ; адміністративна юстиція; прийняття актів управління; дисциплінарні провадження; діловодство тощо [3].

В той же час О. М. Бандурка та М. М. Тищенко виходячи із розуміння адміністративного провадження та адміністративного процесу, під дисциплінарним провадженням розуміють сукупність юридичних норм, що регламентують суспільні відносини у зв'язку з правозастосовною діяльністю щодо вирішення питання про

дисциплінарну відповідальність за допущене правопорушення [4, с. 157].

Якщо вести мову про дисциплінарне провадження в органах Національної поліції, то на сьогоднішній день маємо вже відповідну правозастосовчу практику та позицію вчених з цього питання.

Так, Крижановська В. А. та Крижановський А. С. під дисциплінарним провадженням в органах Національної поліції розуміють вид адміністративно-юрисдикційної діяльності, що здійснюється в порядку, встановленому законодавством для вирішення дисциплінарної справи і застосування до винної особи дисциплінарних заходів з метою зміцнення та забезпечення службової дисципліни [5].

Ю.В. Кікінчук у своїй науковій праці доводить, що процедура притягнення працівників ОВС до дисциплінарної відповідальності передбачає відповідне дисциплінарне провадження. Процесуальні норми, які регулюють дисциплінарне провадження в органах внутрішніх справ, мають деякі особливості: вони не кодифіковані; орієнтовані на простоту та оперативність дисциплінарного провадження; застосовуються тільки до співробітників органів внутрішніх справ; застосовуються посадовими особами та громадськими організаціями, наділеними дисциплінарною владою в органах внутрішніх справ; застосовуються в зв'язку з настанням дисциплінарної відповідальності порушника, основу якої становлять як дисциплінарні проступки, так і інші правопорушення; результат застосування даних норм – дисциплінарні стягнення; регулюють порядок реалізації не тільки дисциплінарно-правових, але й норм моралі [6, с. 145-146].

Н.В. Медведенко під дисциплінарним провадженням в органах Національної поліції України розуміє регламентовану правовими нормами діяльність уповноважених на те посадових осіб органів поліції, спрямована на встановлення підстав та вирішення питання щодо застосування передбачених законодавством заходів дисциплінарного впливу до поліцейських, державних службовців та інших працівників органів Національної поліції України. Доречно зазначити, що Н.В. Медведенко під заходами дисциплінарного впливу вбачається застосування заходів стягнення, заохочення, а також інших заходів виховного впливу (виховна бесіда, осуд, похвали, преміювання тощо) [7с. 211]. Оскільки нами відстоюється позиція, що дисциплінарна відповідальність і заохочення

поліцейських, мають розглядатись як дві взаємопов'язані і взаємодоповнюючі сторони відносин щодо застосування дисциплінарних повноважень в органах Національної поліції. Такий підхід ґрунтується, насамперед, на специфіці предмета дисциплінарних відносин, підстав щодо їх виникнення, суб'єктній складовій, які здебільшого є спільними [8, с. 174].

В продовження вказаного, слід навести позицію С.О. Шатрави. Науковець звертає увагу, що використання дисциплінарних прав щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності чи застосування заохочень реалізується за допомогою певних проваджень. Дії, які здійснюються під час застосування заходів заохочення та дисциплінарної відповідальності щодо державних службовців, мають ознаки однорідності, оскільки кожна з груп відповідних дій має своє спрямування, характер, певну різницю у суб'єктах застосування та особливості порядку реалізації. У зв'язку з цим слід говорити про існування позитивних і негативних відносин у сфері застосування дисциплінарних прав щодо державних службовців та виокремлювати два види проваджень: заохочувального і юрисдикційного [9].

На підставі викладеного, під дисциплінарним провадженням в органах Національної поліції слід розуміти адміністративно-юрисдикційну діяльність уповноважених суб'єктів щодо вирішення питання про дисциплінарну відповідальність працівників органів Національної поліції за вчинений дисциплінарний проступок, а також застосування заходів заохочення за успішне виконання обов'язків поліцейським, а також за інші заслуги перед державою та суспільством.

Список бібліографічних посилань

1. Дисциплінарний статут Національної поліції України : затв. Законом України від 15.03.2018 № 2337-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19> (дата звернення: 20.04.2020).
2. Кузьменко О. В. Адміністративний процес у парадигмі права : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2006. 404 с.
3. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 496 с.
4. Бандурка О. М., Тищенко М. М. Адміністративний процес : підручник. Київ : Літера ЛТД, 2002. 228 с.

5. Кікінчук В. Ю. Адміністративні процедури проходження служби в органах внутрішніх справ : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2010. 205 с.

6. Медведенко Н. В. Правові та організаційні засади дисциплінарного провадження в органах Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2018. 256 с.

7. Шевченко О. О. Види дисциплінарних проваджень в органах національної поліції // 25 років становлення Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ: славетна історія та горизонти майбутнього : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 21–22 лют. 2020 р.) / МВС України, Сумська філія Харків. нац. ун-ту внутр. справ. Суми : Ельдорадо, 2020. С. 173–175.

8. Шатрава С. О. Щодо розуміння дисциплінарного провадження в органах прокуратури : питання теорії та практики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 3. С. 101–104 URL: http://www.lsej.org.ua/3_2014/29.pdf (дата звернення: 20.04.2020).

Одержано 23.04.2020

УДК 343.98

Карина Григорівна Шеленіна,

*ад'юнкт Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ, УЧИНЕНИХ ЗАСУДЖЕНИМИ В МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Тематичний напрям нашої доповіді стосується типових слідчих ситуацій на початковому етапі розслідування вбивств, вчинених засудженими в місцях позбавлення волі. Початковий етап розслідування вбивства зазначеної категорії носить досить суттєвий характер. Необхідність правильно провести певні слідчі (розшукові) дії на початку розслідування буде сприяти повному отриманню інформації з приводу вчиненого злочину, будуванню конкретної слідчої версії, визначенню підозрюваних, а в подальшому і формування доказової бази, яка свідчитиме про винність у вчиненні вбивства особи, яка саме притягається в якості підозрюваного. Розглядаючи питання щодо слідчих ситуацій потрібно пам'ятати про те, що неможливо виробити типові слідчі ситуації для